I. Den politiske, faglige og samfundsøkonomiske udvikling
i kongresperioden 1977 - 1980.

1. Kongresperioden har langt fra været nogen nem periode for den socialdemokratiske arbejderbevægelse. Netop de sidste 3 år hører måske til den mest brogede og vanskeligste periode, vi har oplevet i nyere tid inden for dansk arbejderbevægelse.
2. Det gælder den politiske udvikling.
3. Det gælder den faglige udvikling.
4. Det gælder den samfundsøkonomiske og sociale udvikling.

2. -

II. Baggrunden har været en stadig forværring af den økonomiske krise siden 1977.

1. Den økonomiske krise trækker ud - både internationalt og nationalt.
2. Ingen tegn til et effektivt internationalt modspil.

Alle bekæmper alle og forsøger at eksportere sine vanskeligheder.

III. Hvad er vort modspil?

1. Vi har prøvet stort set alle varianter i den økonomiske politik - men ikke ret længe ad gangen ! Der er ingen holdning eller linie i vor politik. Mest markant er forskellen mellem december 1979 og maj 1980.

Den ændrede hovedlinie i den økonomiske politik, som ligger i påskeforliget, repræsenterer efter min opfattelse også en ændret holdning og filosofi - fra reform - og strukturpolitik til traditionel finanspolitik og besparelser.

Er det vejen frem for den socialdemokratiske arbejderbevægelse ?

Jeg ved, at argumenterne for offentlige besparelser har været, at man må skære ned - O-stille offentlige udgifter i faste priser - af hensyn til lønmodtagernes realløn efter skat.

Hen samtidig gives der - fra Socialdemokratiets ledelse - udtryk for, at vi nu skal tilbage til 1975 i realløn og levestandard. Det er næppe tilsvarende skattelettelser som i 1975, der tænkes på !

Man tænker formentlig på, at vi skal sættes ned i disponibel realløn til niveauet i 1975. Dette stemmer imidlertid næppe helt overens med tallene! Lønmodtagerne har faktisk allerede haft en tilbagegang i den disponible realløn på nuværende tidspunkt, som svarer til niveauet i 1975.

4.

Noget kunne tyde på, at man tænker på niveauet fra 1974, der som bekendt går forud for de omfattende lettelser i indkomstskatten, som blev gennemført af Venstre-regeringen Dengang gennemtrumfede Venstre-regeringen disse meget betydelige skattelettelser uden nogen form for helhed i den økonomiske politik. Denne fejlslagne politik har faktisk været stærkt medvirkende til vor alvorlige samfundsøkonomiske situation i dag.

Hvis det imidlertid er tilfældet, at vi skal sættes tilbage til reallønsniveauet i 1974, så taler vi om et yderligere reallønsfald af størrelsesordenen 10 - 12 pct. i de nærmeste år fra det niveau, vi når ned på ved udgangen af dette år.

Hed andre ord: Det drejer sig om et reallønsfald på 10 - 12 pct. udover den nedgang på 6 pct., vi kan forudse for 1980 og udover den nedgang på tilsammen ca. 3 pct.,

vi har konstateret for årene 1977, 1978 og 1979, altså i alt ca. 20 pct.

3. Danmark er naturligvis blevet klemt voldsomt hårdt som følge af den internationale økonomiske krise og de eksplosive stigninger i energipriserne. Det har både været stærkt medvirkende til vort enorme underskud på betalingsbalancen og den uhyggelige stigning i arbejdsløsheden.

Vi erkender klart i fagbevægelsen, at der skal bæres byrder. Det har vi sagt hele tiden under kriseårene.

Og allersenest på LO's kongres i oktober 1979 har vi fremlagt vore klare synspunkter om, hvilken vej ud af krisen vi i den socialdemokratiske; arbejderbevægelse bør kæmpe for. Og vi beviste ved vore forhandlinger med regeringen i november og december sidste år, at vi var parate til at sætte handling bag ordene.

Det spørgsmål, der melder sig er, hvilken model der nu lægges op til for de kommende år fra partiets side. På baggrund af de reallønsperspektiver, jeg var inde på før, må jeg spørge, om man forestiller sig, at det alene skal være lønmodtagerne, som må bære byrderne ?

Reallønsgaranti blev et klart ønske fra LO's formandsmøde.

Den model, der synes at ligge til grund for de nye tendenser i den økonomiske politik, ser sådan ud:

- Statslige og kommunale besparelser,- svarende til 0-stillingen af de offentlige udgifter i faste priser. Det betyder reelt nedskæringer, fordi der ved reelle udgifts

stigninger, incl. for eks. beskæftigelsesplaner, skal gennemføres kompenserende besparelser for prisstigninger.

- Et reallønsfald i den kommende kongresperiode af størrelsesordenen 10 - 12 pct.
- En markant stigning i ledigheden til 170 - 200.000 fuldtidsledige pr. år i kongresperioden.

Er det den model man søger at realisere ?

Er det den vej, vi skal vælge ?

1. Det mener jeg ikke. Jeg er ikke i tvivl om, at vi i den socialdemokratiske arbejderbevægelse bør vælge en anden vej. Både af holdningsmæssige grunde - det vi står for er ganske enkelt noget andet - men også fordi den traditionelle opskrift ikke virker efter hensigten.
2. Det bør være muligt - ja, jeg er overbevist om, at det er muligt - at tilrettelægge en alternativ realistisk linie, som også indeholder en målrettet indsats omkring indkomst dannelsen og beskæftigelsen. Selv OECD peger på det, som vi allerede i december blev enige med regeringen om, men som aldrig blev gennemført - nemlig overskudsdeling.
3. Vi står nu overfor en overenskomstsituation, som mildt sagt ikke bliver den nemmeste vi har haft. Vi har - som bekendt - aftalt nye forhandlingsregler for overenskomst- forløbet, som giver os mere tid - først og fremmest til forhandlinger direkte mellem overenskomstparterne, og som derfor imødekommer et ønske om decentralisering, som flere forbund har været inde på.

Men en ting er naturligvis helt afgørende: Det er forhandlingsviljen. -

Det gælder både fra vor side i fagbevægelsen, men først og fremmest fra modpartens side, arbejdsgiverne.

Vi er fuldt ud klar over fra faglig side, at der ved overenskomstforhandlingerne næppe er plads til de helt store og omfattende resultater. Den barske økonomiske situation er en tilstrækkelig understregning heraf.

Og finansministeren har jo allerede løftet pegefingeren.

Derfor vil LO også pege på krav, som i begrænset omfang belaster de samlede lønomkostninger.

Det er min fornemmelse, at man fra forbundsside vil lægge vægt på en a'jourføring af en række lønforhold. Der er også enighed om, at en meget hårdt tiltrængt a'jourføring af den nuværende alt for dårlige ATP-pension, må prioriteres højt.

Jeg synes, jeg skal nævne for kongressen, at den 3-dobling af bidraget til ATP vi lægger op til, samt den påtænkte bonustilskrivning tilsammen vil give en årlig ATP-pension for et medlem med fuld anciennitet i alt 18 - 20.000 kr. Jeg skal ikke her gå i detaljer omkring partiets pensions- reformovervejelser, men blot understrege, at vi anser denne forbedring af ATP nu samt en automatisk opskrivning i forhold til lønnen i årene fremover af ATP, som den vej, vi fra fagbevægelsens side bør gå for at sikre vore medlemmer - det gælder ikke mindst de lavest lønnede - en fornuftig tillægspension.

Vi kan ikke nøjes med en programerklæring.

Sidst, men ikke mindst, lægger vi fra den samlede fagbevægelse overordentlig meget vægt på at fastholde solidariteten med de lavtlønnede ved overenskomstforhandlingerne. Og jeg vil gerne fastslå, at der heri også ligger en parallel og lige så stærk solidaritet med de lavtlønnede i den offentlige sektor.

4. Vi erkender lige så klart fra fagbevægelsens side, at tingene hænger kolossalt meget sammen i samfundsøkonomien. Derfor har vi også understreget meget klart, at vi nu lægger alle kræfter' i for at opnå et realistisk resultat i forhandlingerne med arbejdsgiverne. Så meget desto vigtigere er det, at den økonomiske politik ikke bagefter fjerner grundlaget for overenskomstresultatet.

Vort mål er klart at opretholde den nuværende realløn.

Jeg er overbevist om, at en forudsætning for, at vi i de kommende år kan komme nogenlunde helskindet ud af krisen er, at vi i den socialdemokratiske arbejderbevægelse fastholder sammenholdet omkring den holdningsprægede, solidariske linie, jeg har været inde på, og at vi er enige om, at vi ikke kan spare os ud af problemerne - vi må arbejde os ud af dem.